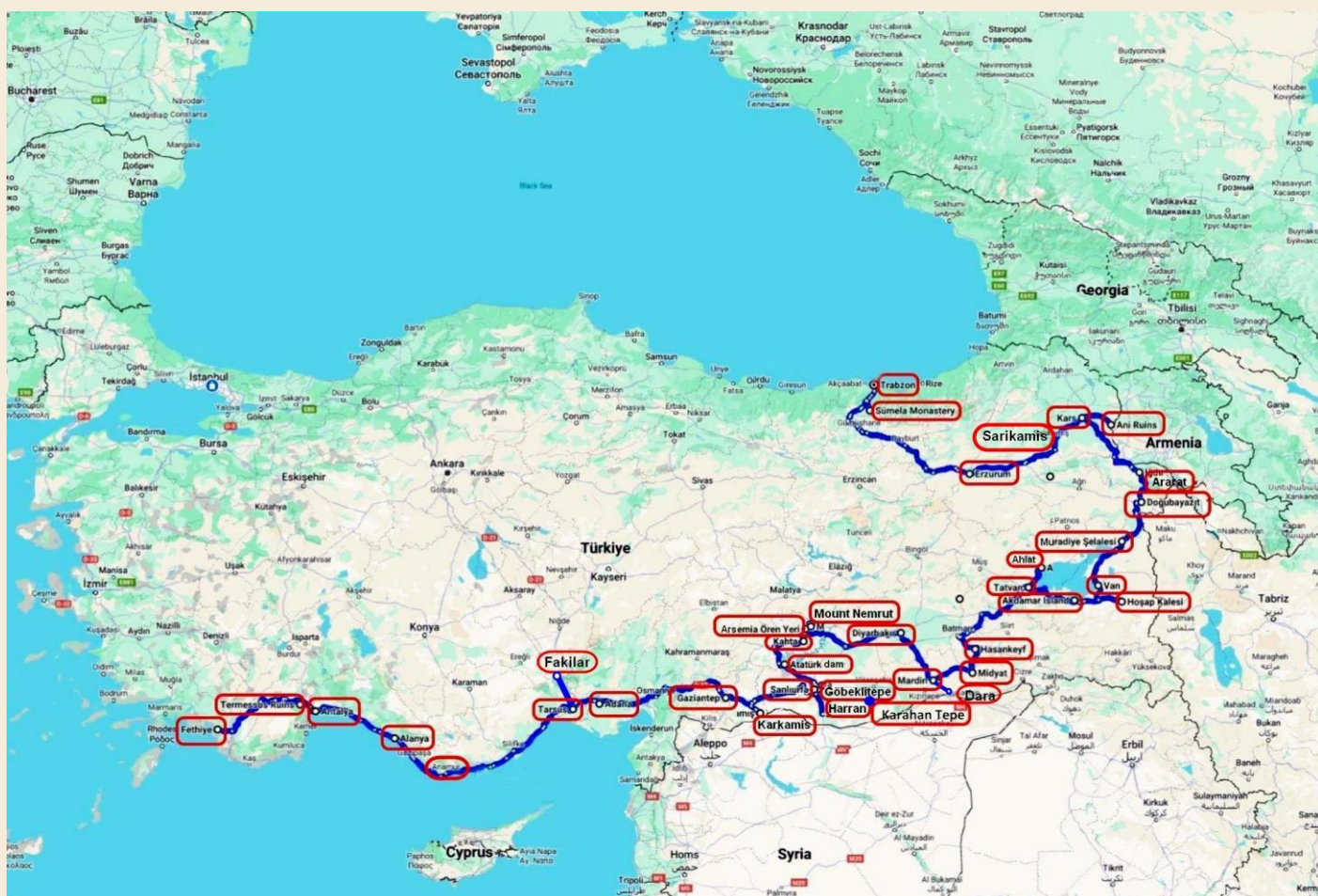

UTAZÁS TÖRÖKORSZÁG DÉLI ÉS KELETI RÉGIÓIBAN

első rész: Fethiyétől Adanáig

(összeállította: Szabó Tibor www.culturetravel.hu)

2024 nyarán hosszabb utazásra vállalkoztunk Törökország távolabbi vidékeire. Elidőztünk a Torosz-hegység vidékén, a Kilikiai-alföld városaiban, őskori és ókeresztény emlékeket kerestünk fel az Arab-síkságon, többször felmentünk a Nemrut-hegyre, fürödtünk a Van-tóban, elautóztunk az Ararát alatt, meglátogattuk Ani romvárosát, tucatnyi alagúton áthajtva jutottunk el Trabzonba, végül megcsodálhattuk a Sümela monostor bizánci falfestményeit. Mindenhol kedves és segítőkész emberekkel találkoztunk, legyenek akár törökök, szírek, kurdok, örmények, vagy arabok. Szerencsére a nagyobb bajok végig elkerültek minket utunk során, bár délen meg kellett birkóznunk a 42-44°-os nyári hőséggel.

Íme utazásunk útvonala. Isztambuli átszállással értünk Antalyába, ahol a reptéren rögtön átvettük berautónkat, amely hűségesen és hibátlanul szolgált minket 5000 kilométeren át. Hozzáteszem, Törökország útjai kiváló minőségűek, még a távoli, keleti országrészben is.

Ez a kép még Isztambulban készült, miközben a csatlakozásra vártunk.

↓ Antalyában tavaly már jártunk, így idén csak néhány helyet látogattunk meg ismét a városban, és persze megfürödtünk a sziklás városi strandon, a Mermerli Plajin.

← Antalya óvárosában, a Kaleiçiben sok kellemes, saját medencés kis szálloda, panzió van, amelyek nem is túl drágák. Az óvárosi autós közlekedés tavaly óta jelentősen megnehezült, a szűk utcák zsúfoltabbak és a korábbi haladási irányokat is megváltoztatták, parkolóhelyet pedig szinte lehetetlen találni. Ha valaki az egyébként mozgalmas és hangulatos Kaleiçi-be autóval utazik, jobb, ha a középkori városhalakon kívül keres szállást. De ha inkább az all inclusive eszem-iszom-fürdőzőm nyaralást szereti, menjen a Lara Beach modern szállodáiba, amelyek a várostól kb. 10 km-re keletre találhatóak.

→ Antalya nevezetes óratornya 2023-ban még be volt állványozva, de mostanra szépen felújították. Alsó része valaha a városhal egyik kapuja volt, a rajta emelkedő óratornyot csak 1901-ben építették a torony fölé.

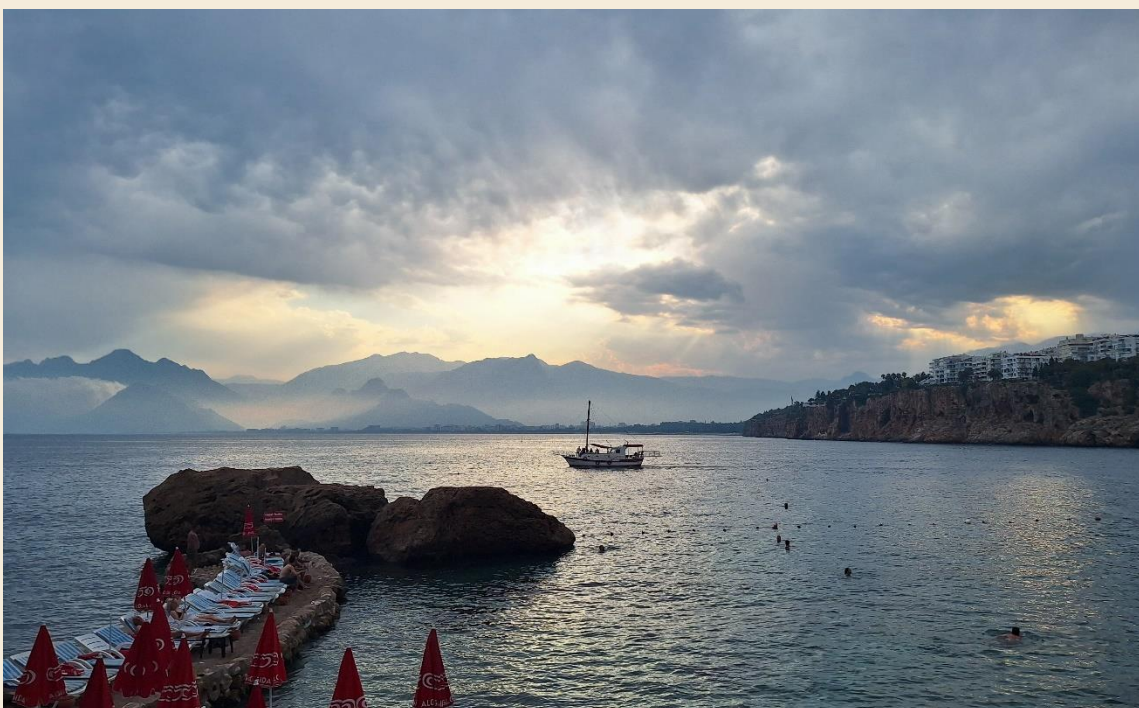

↗ Hátterben a bordás Yivli minaret, a város legrégebb szeldzsuk emléke, amelyet Alaaddin Keykubad szultán építtetett a 13. század első felében. Az első koraesti sétán azonnal éreztük, hogy szalmakalap nélkül nem fogunk boldogulni

← Még egyszer: az ókori városfal kapuja, a Hadrianus kapu, ma szépen helyreállítva Antalya egyik lelátogattabb nevezetése....

→ A Mamerli Plaji késő délután. A szűk, sziklás területen működő strand szinte az egyetlen fürdési lehetőség Antalya óvárosában. Bár zsúfi, mégis sokan látogatják. A nyugágyakhoz ki lehet rendelni a frissítőket és némi csipegetni valót is....

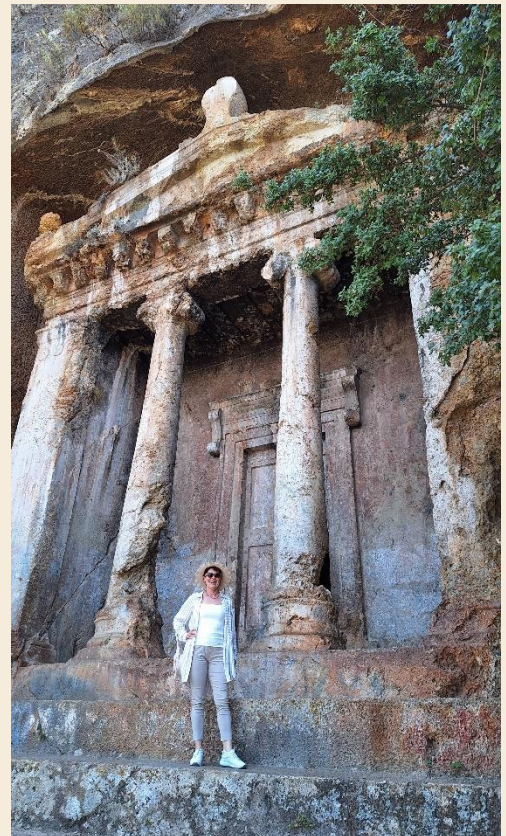
Az éjszaka közeledik ...

→ Az Antalyától nyugatra fekvő félsziget nyugati parti részén fekvő Fethiye várost látogattuk meg, hogy megnézzük híres, sziklába vájt síremlékeit. A vidéket az antik időkben Lükiának (Lycia) nevezték, ahol az ősi lukka nép lakott. A görögök gyarmatvárost alapítottak itt Telmessos néven, ennek helyére épült Fethiye városa, amely mai nevét csak 1934-ben kapta. A nevezetes sziklasírok közelében egy kis fedett teraszon lehet megpihenni és frissítőt inni, ez a kép onnan készült.

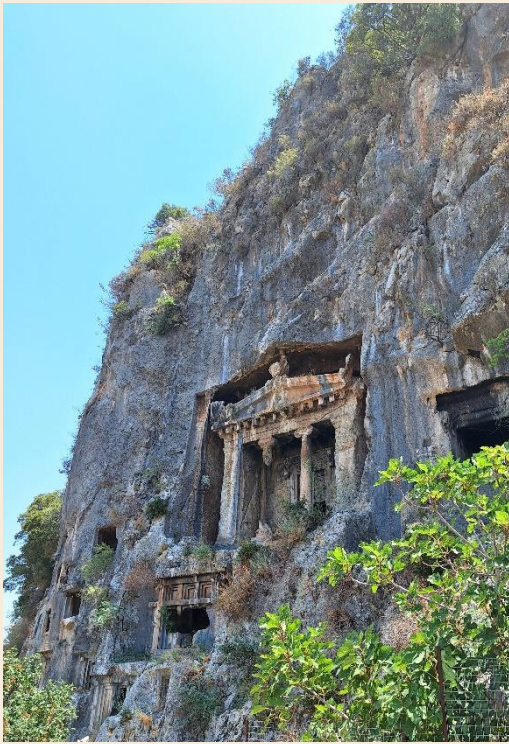

← Telmessos szépen gyarapodott alapítása után, majd a Kr.e. 5. században az athéniak vezette Déloszi szövetség tagja lett. A város gazdagságát mutatják az előkelőik részére készített sziklasírok.

→ Ez a síreplítmény mind közül a leghíresebb. Felirata szerint ebben nyugodott I. Amyntas (Kr. e. 540-498) makedón király, aki nem volt más, mint Nagy Sándor nagypapája.

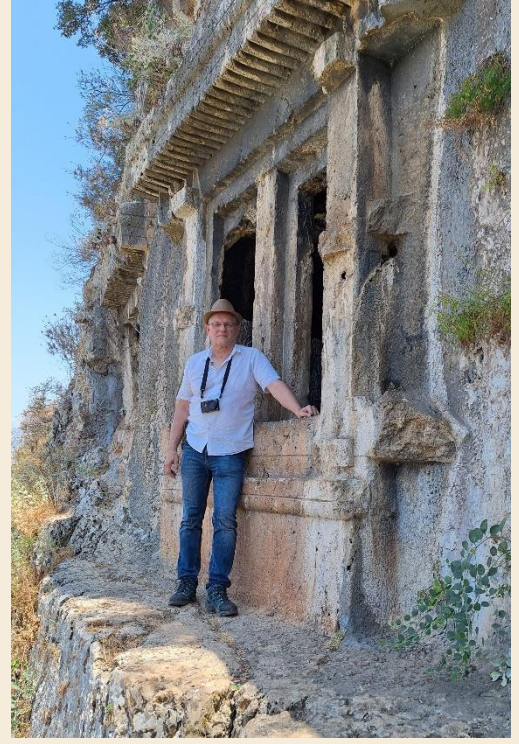

← Az Amyntas sírbolt sírkamrája így néz ki belülről

← Ez már egy másik előkelőség síremléke. Nem vezet hozzá lépcső, bár kissé kockázatos, azért csak felmáztunk oda is.

→ Fethiyében a sírok megtekintésén kívül nem sok néznivaló van, így aztán amint lekecmeregtünk a sziklafalról rögtön indultunk tovább a következő érdekes helyszínre.

← Lüdia talán legfontosabb tengeri kereskedelmi központja az ősi Patara városa volt. A hettita időktől a szeldzsuk törökök uralmáig lakott volt, bár ókori kikötője eliszaposodott, így korábbi jelentőségét elvesztette. Elsőként a Patarát ellátó római vízvezeték egy szakaszát kerestük fel a romokhoz közeli hegyvidéken. Ez a csodás kilátás a Delikkemer akvadukt közeléből nyílik.

→ Egy kis kitérő: Patarát is érinti a Lükiai út nevű 500 km hosszú gyalogtúra útvonala. Ezt a túrautat a Caminóhoz szokták hasonlítani, bár a Lükiai út sokkal nehezebb, sziklás terepen vezet, ráadásul alig vannak vendégfogadásra kiépített helyek, boltok az út mentén. Nyáron irtózas a meleg, télen mínusz tíz és havazás... Szóval aki nekivág, csak tavasszal, vagy ősszel próbálkozzon! Mi alaposan körülnéztünk és lemondtunk a gyalogtúráról, pedig a Mikulás szarkofágját érdekes lett volna látni Myrában...

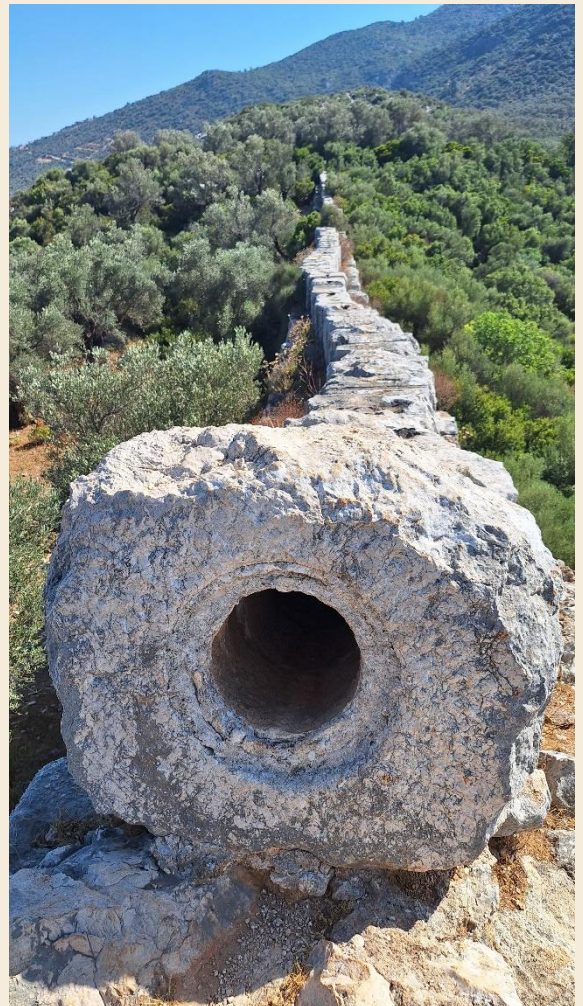

← Van egy kis fotóállványunk, azzal készítünk szelfit, ha nincs a közelben senki, akit megkérhetnénk.

→ És íme, a Patara városát ellátó híres fordított szifonos vízvezeték, amely majdnem teljes épségben maradt ránk. A hellenisztikus időkben készült vízvezeték egy földrengés lerombolta, de a rómaiak újjáépítették és korszerűsítették a Kr. u. 1. században. A két hegycsúc közé nem a szokásos, boltíves akvaduktot építették, hanem kifúrt kőtömbökből összeillesztett nyomás alatti vízvezeték készült. Ez teszi az egészet különlegessé.

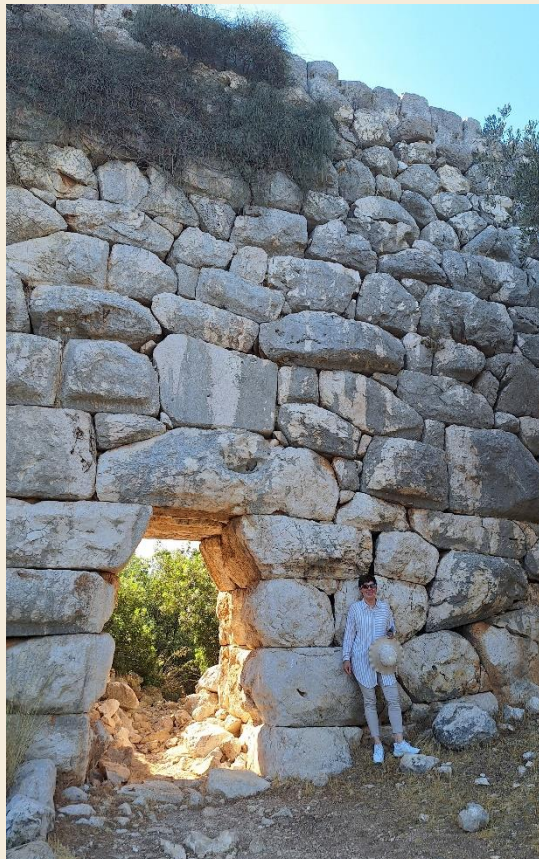

→ A vízvezeték egész jól megmaradt, bár a későbbi földrengések egy részét ledöntötték és az eredetileg nyílegyenes vonalvezetés sem a régi már.

← A lehullott darabokon látható az összeillesztések kialakítása. A réseket vízzáró habarccsal töltötték ki.

→ A Delikkemer vízvezeték küklopsz falazatát néhány ilyen átjáró töri át

→ Patara romterületére egyetlen út vezet be, ahol beléptidíjat szednek. A romterület nagy, a maradványok eléggé szétszórtnak, sokszor homokba süllyedve helyezkednek el. Ez itt az egykori városkapu. Jó állapotban maradt meg még a színház és a körülötte levő épületek is, azonban jelenleg ezek körbe vannak kerítve, nem látogathatók.

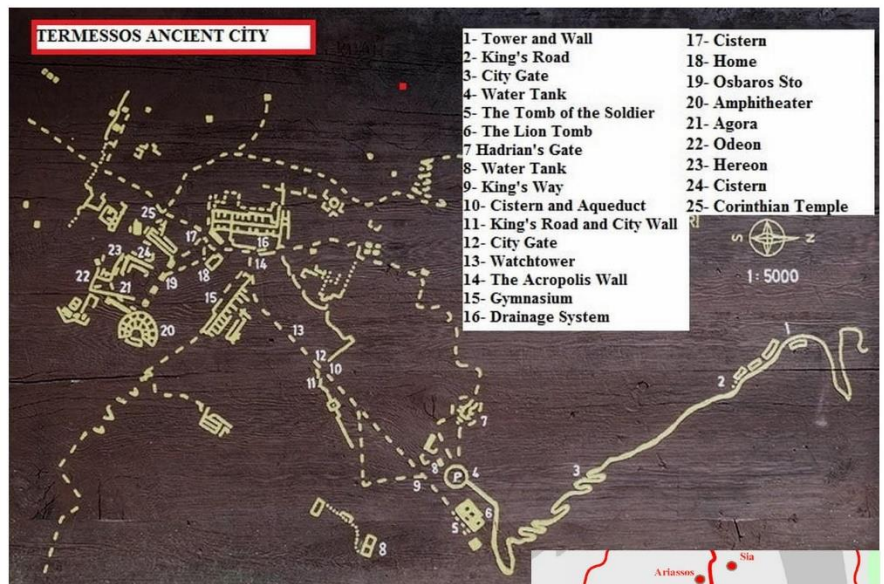

← Patara másik különlegessége a finom homokkal borított tengerparti sáv, amely ritkaság erre felé. A strand a fizetőkapus romterületen keresztül haladva közelíthető meg. A kiépítettséggel és a vendéglátó helyekkel kapcsolatban még van fejleszteni való, de a gyerekek számára alkalmas partszakaszt így is sokan látogatják. Mi is itt frissültünk fel.

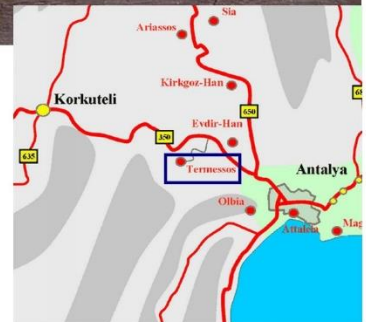
← Végül egy zárókép, amely a Delikkemer fordított szifonjáról készült. Törökország sok területén monokultúras növénytermesztés folyik. A Lükia félszigeten és Antalya környékén óriási területeken láttunk zöldségtermesztésre épült fóliaházakat, amelyek az oldala nyitott. Ezekben öntözéses termesztés folyik, ahogy azt jóval keletebbre más monokultúrák esetében is megfigyeltük.

→ Antalyai tartózkodásunk alatt még egy antik város romjait kerestük fel. A Tauros hegység mészkőszikláitól övezett kiemelkedésre épült egykor Termessos városa. A térkép jól mutatja az odavezető utat és a város megmaradt romos épületeinek elhelyezkedését. A 350-es számú útról egy leágazás vezet a romterület alatti parkolóhoz. Az út elején belépődíjat kell fizetni és arra is számítani kell, hogy beljebb sincsen semmilyen büfé, üzlet vagy italautomata.

Antalyából hajtson a 650-es sz. autópályán északra Burdur felé. Antalya város határának elhagyása után körülbelül 12 km-rel forduljon nyugat felé a 350-es főútra Korkuteli felé. Körülbelül 10 km megtétele után elérjük a kitáblázott „Termessos / Milli Parkı” csomópontot.

A nemzeti park bejáratánál található a látogatóközpont, ahová szintén a szokásos belépődíjat kell fizetni (kp. legyen kéznél!). További 8 km megtétele után meredek szerpentinen érünk el Termessos alsó városrészének parkolójába. Innen még kb. 1,5 km-t kell menni a felfelé tartó turistaúton a romvárosig.

← Ilyen csodás kőfaragványok hevernek Termessosban szerteszét

← A Lükiai félszigethez kapcsolódó Pisidia nevű ókori tartomány nagyrészt hegyes-völgyes vidéken terül el, ahol azért elegendő a csapadék ahhoz, hogy kiterjedt mediterrán erdőség maradjon fenn. A terület egyes részei jól védhető sziklacsúcsok között megbújó kisebb fennsíkokról áll. Termessos ismeretlen alapítói egy ilyen helyet választottak városuk részére, előnyben részesítve a jó védelmi pozíciót a szorongató vízhiánnyal szemben. A képen a városban kiépített vízellátó rendszer egyik része, egy akvadukt.

→ Termessos gümnaszionának, ma azt mondanánk edzőtermének épülete. A város alapításának ideje a mitikus múlt homályába vész, az azonban biztos, hogy nem görög gyarmatosok, hanem valamelyik helyi nép kezdett megépítéséhez. Később persze Termessos is beilleszkedett Kisázsia görög kultúrájú városai közé. A város védelmének kiépítése oly jól sikerült, hogy Termessos lakói képesek voltak ellenállni Nagy Sándor keletre vonuló serege ostromának Kr. e. 333-ban.

↑ Kilátás Termessos városfaláról észak felé. A nyári forróság ellenére mindenfelé jelentős erdőségek vannak. A város és tágabb környezete alkotja a Güllük Dağı-Termessos Milli Parkı (Güllük-hegy és Termessos Nemzeti Park) területét.

↓ A gümnaszion vakablaka kiváló fényképezkedő hely

Termessos 5000 nézőt befogadó színháza a 2. században épült. A város tovább növekedett és gazdagodott a rómaiak fennhatósága alatt is. Végzetét nem háború, hanem természeti csapás hozta el. Valamikor a 3. században földrengés döntötte romba épületeit és gondosan kiépített vízellátó rendszerét, vízvezetékét. Ezután lakói rövidesen elhagyták.

→ Talán éppen a kényszerű elköltözés miatt viszonylag jó állapotban maradt fel sok épület, bár magukon viselik a földrengések nyomait. A nagy romterületen eligazító táblák segítik a látogatót, de így is embert próbáló feladat az egész területet bejárni a 37-38°C-os melegben.

← Ezek az agora közelében épített öt részből álló víztározó medencesor felszínén látható nyílásai. A városban többféle épültek ciszternák, tározómedencék, sőt kiépített csatornarendszere is volt Termessosnak. Láthatóan nagy gondot fordítottak az ivóvíz ide vezetésére és tárolására.

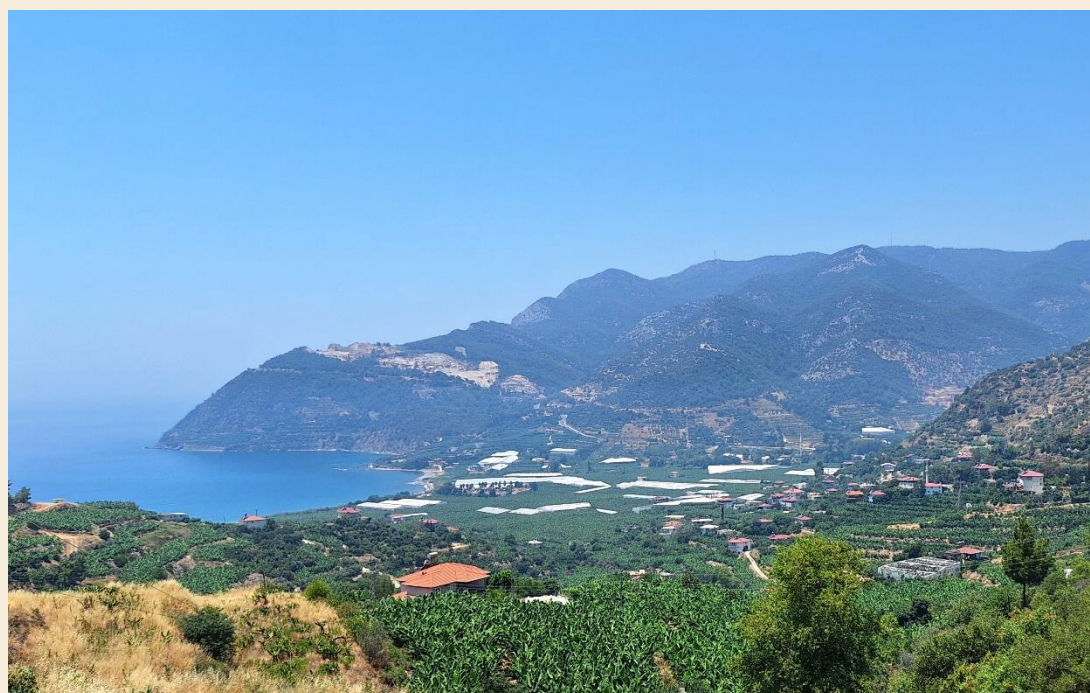

↑ Ez itt az egykori agora, háttérben a bouleuterion (tanácskozó épület) és az Artemis templom romjai.

→ Antalyából indultunk Tarsus felé, de itt-ott megpihentünk a tengerpart közelében kiépített parkokban és strandokon.

← Termessost elhagyva még bolyongtunk egy keveset a Nemzeti Part területén. Ennek egyik nevezetessége a Kapuz kanyon.

← Mielőtt még elértük volna Anamur városát, a tengerpart körüli lejtőkön, völgyekben hatalmas kiterjedésű banánültetvényeket láttunk.

→ Kicsit közelebről. A banán fűfélé növény, amelynek levelei vissza-száradnak és érés után le is vágják azokat. A következő évben a levéltorzásról hajt újra. A termelés erősebb részben fóliasátrakban, nagyobb részben szabadföldön történik, hatalmas területeken. Ezidáig fogalmam sem volt arról, hogy Törökország jelentős banántermelő lenne. Az itt termelt banánt az utak mentén, frissen leszedve is árulják. Mi is vettünk egy fűrtöt, ami bár kisebb, mint a nálunk vásárolható meleg égövi rokona, de az íze, az kiváló!

← Megérkeztünk Anamur városába és mindjárt a település keleti szélére hajtottunk, hogy szépen helyreállított várát megszemléljük.

→ A római alapokra épült várát később a bizánciak bővítették, majd a Szentföldről kiszorított és Cipruson letelepedett Templomos Lovagrend fejlesztette tovább, mint Ciprusal szemben fekvő szárazföldi támaszpontot a 13. század elején. Ezt az időszakot a szeldzsuk türkök megérkezése váltotta fel 1221-ben, majd az oszmán uralom következett

← A keleti torony belső tere az ágyúfülkékkel...

→ A forráság meglehetősen izzasztó volt, a várban sehol egy büfé, de szemben, az út túloldalán álló kis kifőzdében meg tudtunk enni egy gözlemét és az elmaradhatatlan meleg teát is megkaptuk....

← Az anamuri Mamure vár udvarán álló mecsetet Karamanoğlu Mahmut Bey építette 1300-1308 között.

→ Törökországban utazva sok jó állapotú középkori várat láttunk, de talán a Mamure volt a legszebben helyreállított és csak mértéktartóan kiegészített. A várban nincsen semmilyen kiállítás, csak a kapunál van egy kis ajándékboltocska. A falakra lépcsősorokon lehet felmászni, már ha nem szédülő valaki és képes tolerálni a korlátok, kapaszkodók hiányát. Fentről viszont csodás kilátás nyílik a tenger felé!

→ Anamur városában van egy rendes homokos strand és mellette sétány éttermekkel, ajándékboltokkal és játékokkal a gyerekek részére. A strandon készült kép jobb oldalán az a triciklis ember főtt kukoricát árult, szükség esetén járgányát is betolta a vízbe. Mindent a vevőért! Törökországban az utcai árusok háromféle módon elkészített kukoricát árulnak. Leggyakoribb a sült csöves kukorica, utána a hagyományosan sós vízben főtt következik, de ettünk morzsolt-főtt kukoricát is, amit papírpohárba töltve adnak át.

← Anamurból lassan, komótosan autóztunk a szép kilátást nyújtó szerpentin tengerparti úton következő célpontunk, Szent Pál városa, Tarsus felé. Tarsus ma nem különösebben szép, vagy fontos város, de az ókorban a Tauros (mai neve Torosz) és az Amanus (mai neve Nur) hegylánc közé szorult termékeny Kilikiai síkság központja volt. Az ókori állapotot mutató térkép adja erre a magyarázatot. A Cydnus (ma Berdan Çayı) folyó Rhegma nevű lagúnája lehetővé tette, hogy a korabeli alacsony merülésű kereskedelmi hajók felhajózzanak a tengerről egészen Tarsus városi kikötőjéig. A másik ok az volt, hogy a folyók öntözött termékeny síkságot övező és védő hegyeken csak néhány járható hágó vezetett át, így egykönnyen nem lehetett lerohanni a területet.

→ Igen, itt vagyunk Tarsusban! Erre járt VII. Kleopátra, Egyiptom királynője, Marcus Antonius a híres római hadvezér és az is biztos, hogy Szent Pál, akkor még Saul, is áthaladt a kapu íve alatt.

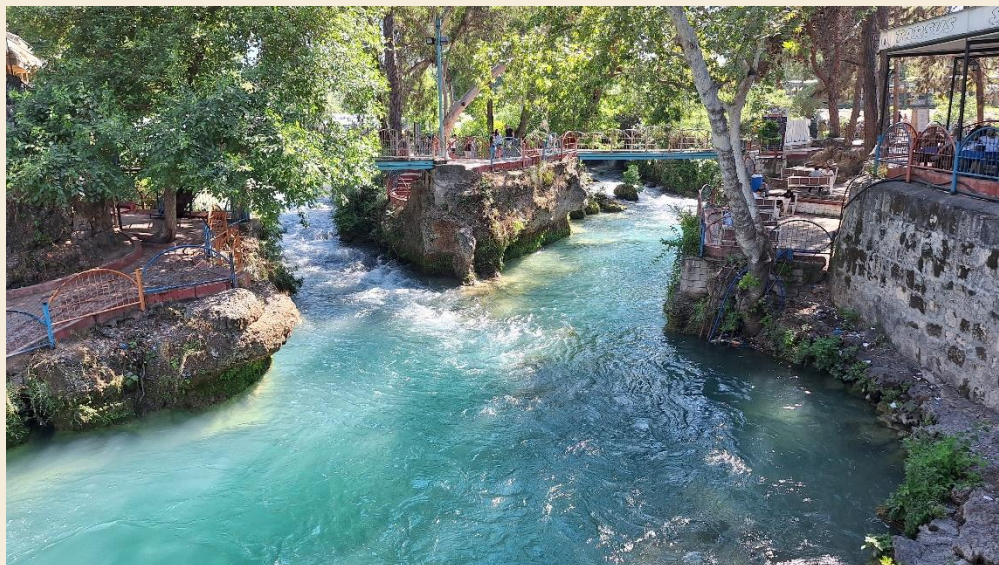
↓ A Kleopátra kapu mészkőlapos borítása újkori munka, az eredeti, ókori kőfaragás csak néhány helyen bukkan ki a felszín alól.

↑ A városban és környékén több látnivaló is van, amelyek közül elsőként a nevezetes Kleopátra kaput néztük meg. Az építmény valaha a városfal egyik kapuja volt, de igazi érdekességét az a legenda adja, amely szerint itt találkozott Kleopátra és Marcus Antonius. Kleopátra a Rhegma lagunán felhajózva érkezett Tarsusba Kr. e. 41-ben, hogy szövetséget kössön a Római Birodalom keleti részét akkor uraló Antoniuszal. A szövetségből szerelem lett, azonban egyik sem ért jó véget, seregeik vereséget szenvedtek Octavianustól, majd mindketten öngyilkosságot követtek el Kr. e. 30-ban.

→ Tarsus nevezetességei közül talán a leglátogatottabb a Şelales (törökül azt jelent: vízesés) a város központjától északra, a az antik nevén Cyndos, ma Berdan folyó kanyarulatában. A folyó fontos szerepet töltött be a város életében, a Cyndos torkolata volt az a laguna, amely hajózhatósága révén gazdag kereskedővárossá tette a Kr. e. 7. század körül alapított Tarsust. A város területén jóval korábbi településnyomokat is találtak, de igazi városként csak az említett időszak után jött létre.

← A Şelales kedvelt turista célpont, vendéglátóhelyek és sétányok szolgálják a kellemes időtöltést. Mi két egymást követő nap délutánján sétáltunk ide a belvárosban bérelt szállásunkról, mindkét alkalommal itt is vacsoráztunk. A Cyndos/Berdan errefelé meglehetősen mély, vízbe fiatal srácok ugrálnak a part menti sziklákról. A folyó szomorú nevezetessége, hogy Nagy Sándor Kr. e. 323-ban

vízében fürödve szedte össze azt a tüdőgyulladást, ami aztán korai halálához vezetett. Itt, a mai Şelales környékén a bizánci Justinianus császár (Kr. u. 527-565) folyamszabályozást hajtott végre, hogy csökkentse a tavaszi hóolvadás árvizeinek kárait. Ennek a szabályozásnak következtében alakult ki a mai vízesések sorozata.

→ Estefelé is sokan időznek a vízeséseknél, vannak akik csak kiülnek a partre, hallgatni a folyó zúgását

← A folyó korábban, a rómaiak által épített hídját Justinianus császár felújította. Ma innen is megy a vízbe ugrálás...

→ A római híd kicsit közelebről

← A folyó bal partján egy egyszerűbb büfé-étkezőhelyet alakítottak ki

↑ A jobb part fölé, a legnagyobb vízesés mellé épült ez az étterem

← Tarsus központjában, az Adana burváron áll Ziya Efendi neves édességboltja és kávéháza.

→ A Ziya Efendi földszintjén működik az édesség és a feldolgozott fűszerek, magok boltja, az emeleten pedig az elidőzésre csábító kávézó kapott helyet.

← Ziya Efendi üzlete 1950 óta kínálja édességeit és kávékülönlegességeit. Saját szemünkkel láttuk, amint az édességkészítés és a kávéfeldolgozás egyes műveleteit az üzlet egyik sarkában végezték, ahol amolyan süti látványkonyhát rendeztek be.

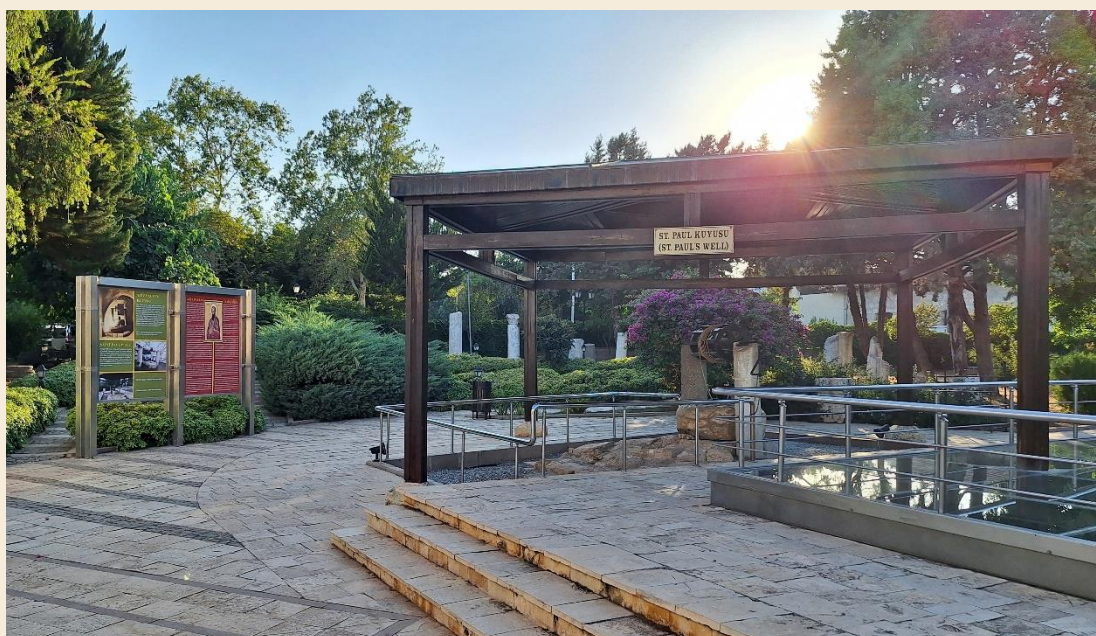
→ A kétszintes üzlet kínálata, tisztasága és a kiszolgálás minősége bármelyik nyugati nagyvárosban megállná a helyét.

← Bizonyossággal Pál apostolhoz köthető építészeti emlék nem maradt fenn Tarsusban. Az óváros északi részén, a 2710-es számozott utcában erről a romkertről azt tartja a hagyomány, hogy itt állt Saul/Pál családjának háza. Saul Kr. u. 5-10 körül született, születésétől római polgárként volt tagja a városi zsidó diaszpóra közösségének.

→ A kert leginkább ismert emléke ez a kút. Valóban a római időkből származik és ha igaz a szóbeszéd, Szent Pál itt varrogathatott a közelében. Az apostol ifjú korában elsajátított mestersége a sátorvarrás, vagy vitorla készítés volt. Ebből élt, mielőtt vallási ismereteit elmélyítendő, Jeruzsálemben utazott Gamliél rabbihoz. A magam részéről inkább a vitorlavarrásra szavazok, tekintettel Tarsus jelentős ókori hajóforgalmára.

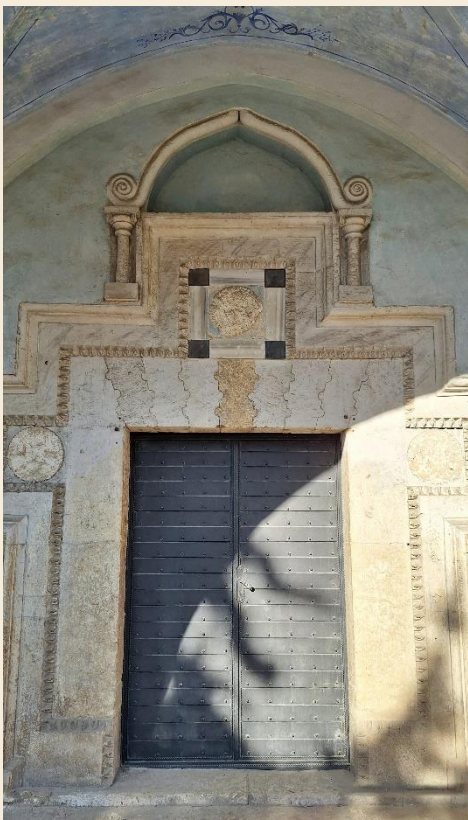

← A romkert feltárása során előkerült épületmaradványokat ma üvegpád alatt lehet megtekinteni. Az emlékhely Tarsus egyik legnagyobb nevezetessége, ide belépődíjat szednek és csak du. 5-ig látogatható.

→ Tarsusban nincs nyoma az apostol által alapított egyházi épületnek, azonban ez a késői épület mégis az ő nevét viseli. Helyén a hagyomány szerint egy korábbi keresztény templom állt, azonban a ma is álló Szent Pál templomot jóval később, 1862-ben építették.

← A Szent Pál templom az ortodox arab-görög gyülekezet kezelésében volt egy ideig, majd egyéb, világi célokra használták 1993-ig. Akkor került a Kulturális Minisztérium kezelésébe, amely Szent Pál Emlék-múzeummá alakította át.

← A templom kapuja. Az épület felújítását 1998-2000 között végezték, azóta múzeumként látogatható.

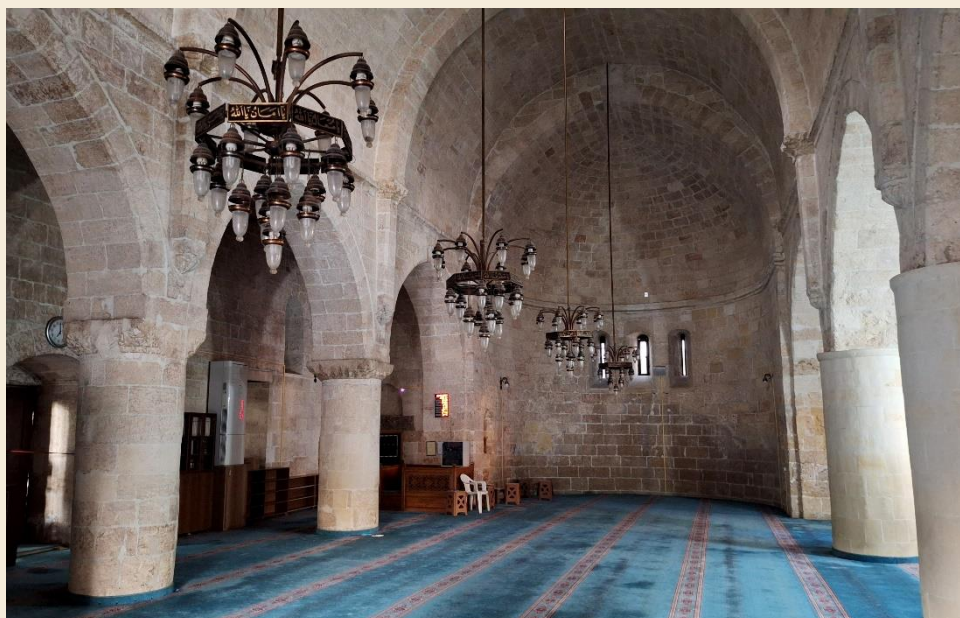
→ A Szent Pál templom belső tere. Tarsusban nincsen keresztény közösség, ezért itt nem tartanak rendszeres istentiszteletet, azonban egyes nagyobb ünnepeken, például 2008/2009-es Szent Pál évben, vagy zarándoklatok idején miséznek a templomban.

← A Szent Pál templom kertjében kőtárat rendeztek be.

→ Az Adana bulváron, szemben Ziya Efendi kávéházával áll ez a régi mecset, törökül Eski Cami. A templomot eredetileg Szent Pál tiszteletére építették 1102-ben a Kilikiát akkoriban uraló bizánciak, vagy az örmények. A városba és környékére sok örmény menekült érkezett a szeldzsuk törökök által 1045-ben elfoglalt örmény fővárosból, Aniból. Amikor a szeldzsukok eladták Anit a muszlim kurdoknak 1072-ben, tovább nőtt a menekülő keresztények száma Tarsusban és környékén.

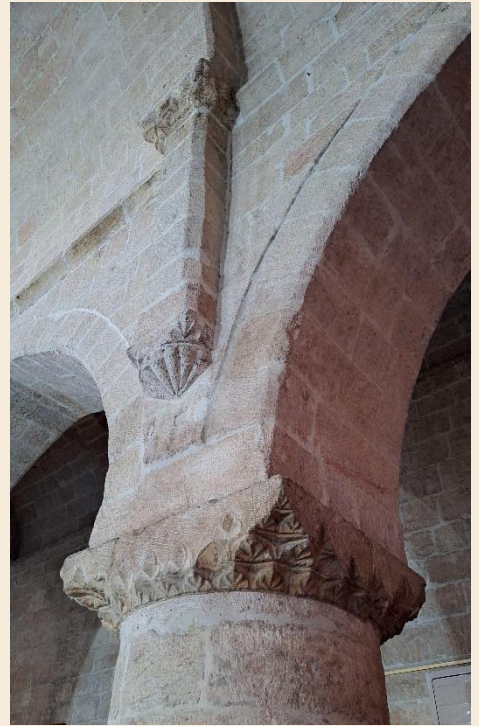

← Tarsust a1359-ben foglalta el a Ramazanoglu nyugati türk dinasztia, az oszmánok csak jóval később jöttek. A régi templomot 1415-ben alakították át mecsetté, minaretje is ekkor épült. A templom ősi háromhajós struktúrája a mai napig fennmaradt. Ez itt az egykori szentély, három keskeny ablakával.

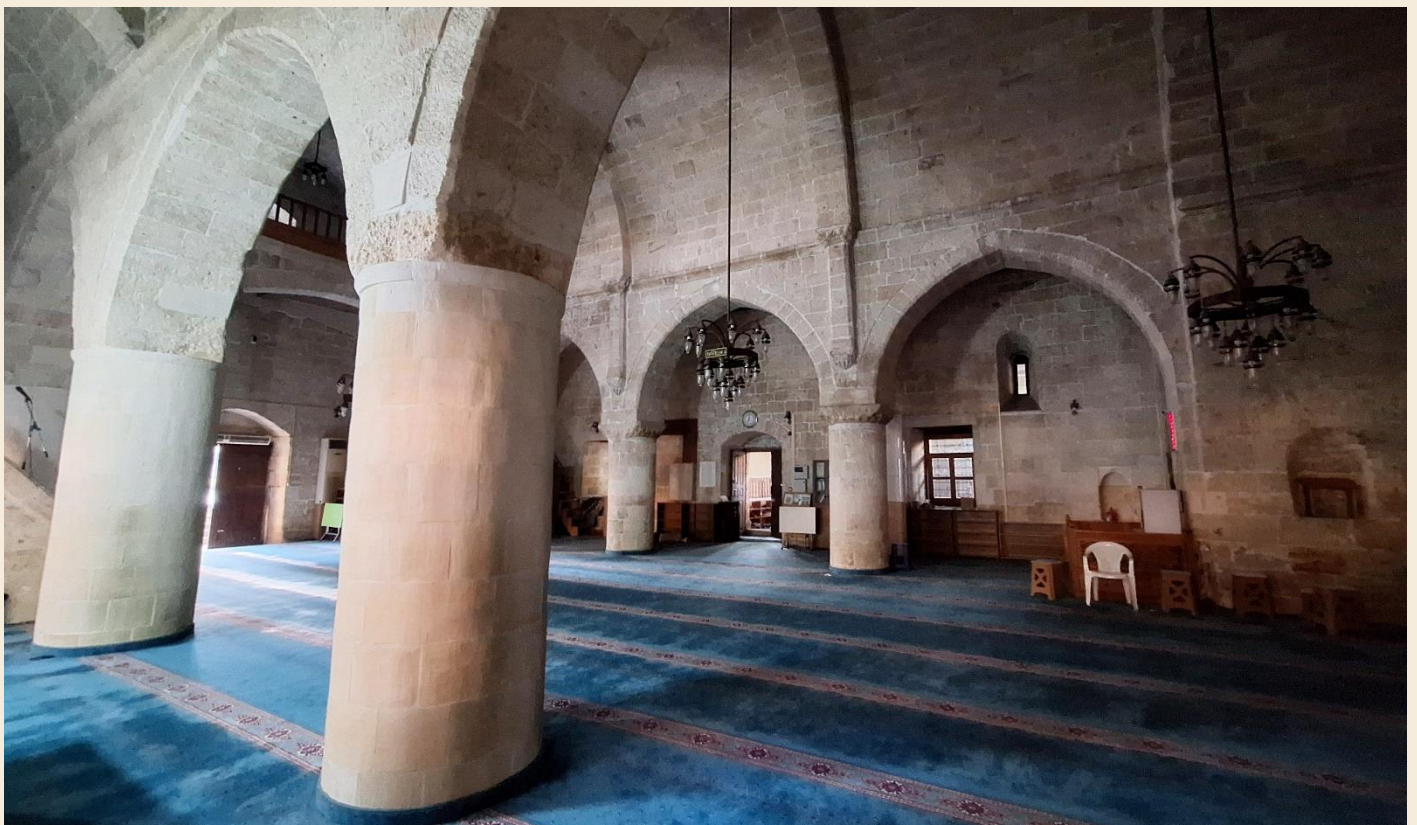

← Az Eski Cami főhajója a nyitott egykori templomajtóval. Jól látható, hogy a mai utcaszint mennyivel emelkedik a templom padlószintje fölé.

→ Az egyik oszlopfő és a dongaboltozat ívének indítása.

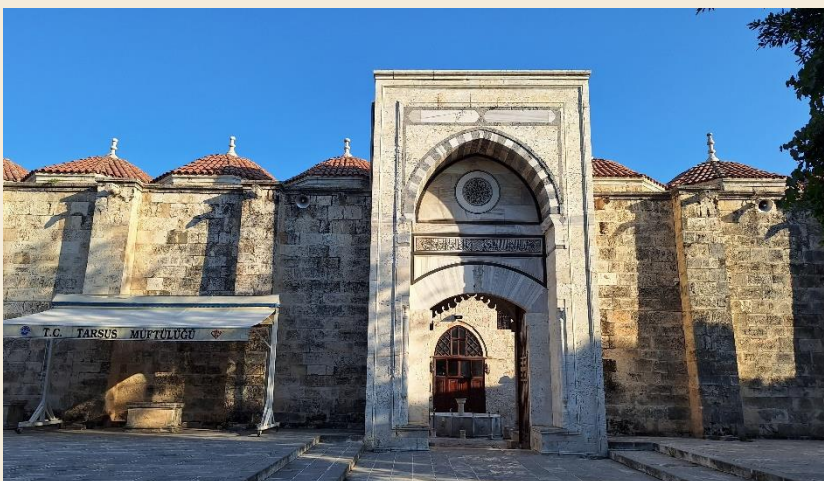
→ Az Eski Cami, az egykori Szent Pál templom főkapuja

← Tarsus Nagymecsetét (Ulu Camii) Ibrahim bey, Ramazanoğlu Piri Mehmed pasa fia építette 1579-ben. A képen látható északkeleti minaretet jóval később alakíttatta át óratoronnyá az oszmán kormányzó 1895-ben. A mai Törökország keleti részének változatos történelme volt a 13-16. századok között. A viharos sebességű mongol hódítás következtében ebben az időben egy sor türk/türkmén törzs vándorolt Közép-Ázsiából Anatólia felé. Ezek egyik törzsszövetsége volt a Ramazanoğulları Fejedelemség megalapítója. Az egykori Kilikiát uraló Ramazanoğlu család sokáig az egyiptomi mamelukokkal állt szövetségben, majd a 16. század elején oszmán uralom alá kerültek.

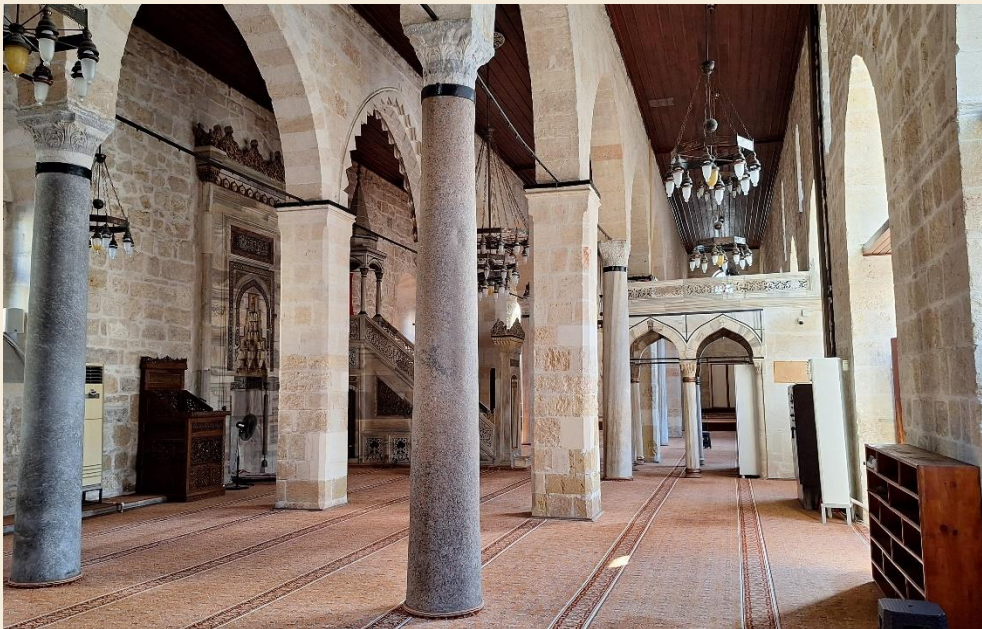
→ A tarsusi Ulu Camii épülete hosszan elnyúlik kelet-nyugati irányban és jelentősen különbözik a sokkupolás szeldzsuk, vagy a centrális oszmán mecsetektől. A mecset északi oldalán épült meg a nagyméretű, árkaos udvar, közepén egy természetes forrásból táplálkozó kúttal. Amikor arra vetődtünk, éppen egy esküvői fotózás zajlott a mecset udvarán. Szerinte Törökországban számos esküvői menettel, fotózással találkoztunk, mindegy milyen nap volt. Úgy látszik erre felé nem a szombat a kitüntetett esküvőnap...

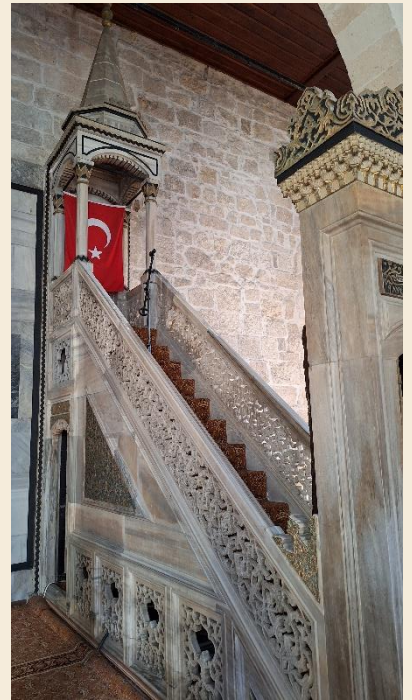
↑ A tarsusi Ulu Camii udvarának kapuja leginkább a közép-ázsiai mintát követi. A kis kupolák nem a mecsetet, csak annak udvari árka djait fedik.

→ Az Ulu Camii északnyugati minaretjét állítólag 1363-ban építették, de egy másik, mára már eltűnt mecset részére. Magát a Nagymecsetet is az itteni, korábbi épületek anyagát felhasználva építették.

↙↘ A Nagymecset két oszlopsorral tagolt belső tere. Balra a mihráb, középen hátul a minbar (szószék), jobb oldalon pedig a müezzín erkélye.

↑→ Tarsusban a Nagymecset szomszédságában áll a Kırkkışık bazár. Ezt is, akár csak az Ulu Camiit, İbrahim bey, Ramazanoğlu Piri Mehmed pasa fia építette 1579-ben. A kupolákkal fedett épület eredetileg a mecset része volt és mint a szegényeket segítő leveskonyha (imaret), majd mint vallási iskola (medresze) szolgált. Piacként csak a köztársasági idők kezdete, az 1920-as évek óta működik. A Kırkkışık bazár épületét Tarsus város önkormányzata 2005 és 2007 között felújította. Az épület neve szó szerint azt jelenti: negyven teáskanál. Ez egy félreértésből ered, mert a homlokzatra faragott lótuszvirágokat állítólag tévedésből kanalaknak nézték. Ki tudja, lehet hogy csak mese...

→ Tarsusban, az Adana bulváron, Ziya Efendi kávéházának szomszédságában áll egy nem túl jelentős mecset, az 1857-ben épült Makam-ı Danyal dzsámi. A helyi hagyomány úgy tartja, hogy a bibliai Dániel próféta Tarsusban hunyt el és sírja is itt van, pont a Makam-ı Danyal mecset alatt. Dániel próféta végigélte a zsidók babiloni fogságát, közben prófétált, jövendölt és értelmezett (ugye megvan még: mene, mene, tekel, ufarszin). Bár Dániel próféta sírját még vagy hat másik helyen is tisztelik Üzbegisztántól Iránig, a tarsusiak meg vannak győződve arról, hogy az övék az igazi.

← A Makam-ı Danyal mecset alatti területen utoljára a Tarsus Múzeum végzett ásatási munkákat 2006-2007-ben. Több egymásra épült régészeti réteget tártak fel, köztük ezt a római kori kőhidat. A feltárások és a megtalált épületmaradványok konzerválása után 2014-ben nyitották meg mecset mellett és padlószintje alatt kialakított romterületet. Lévén, hogy a mecsethez tartozik, nem szednek belépődíjat.

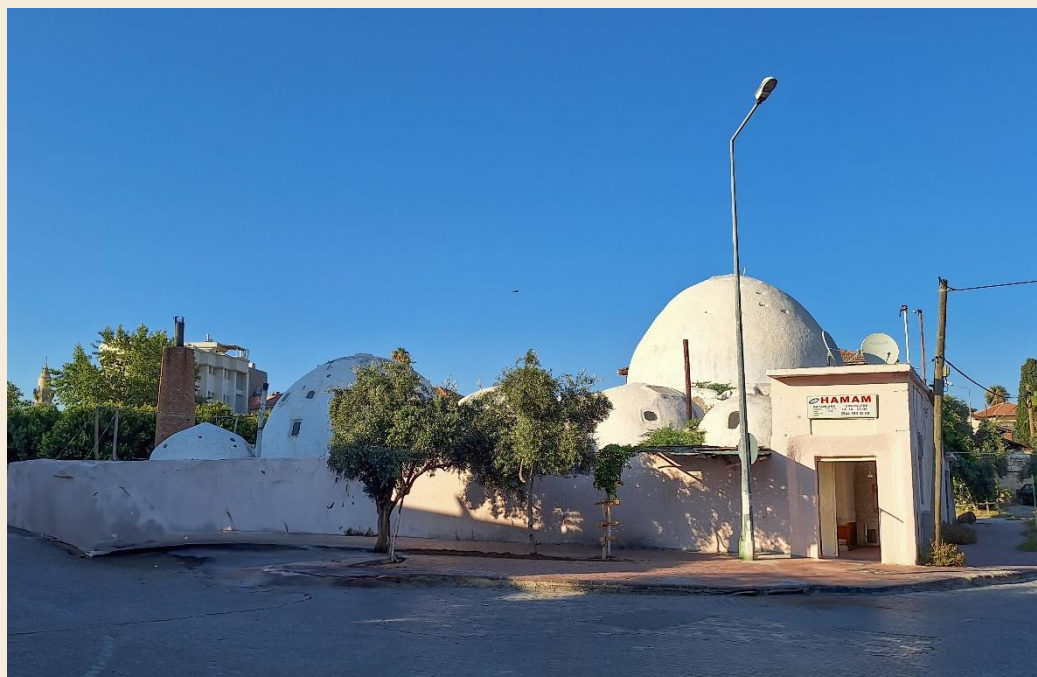
→ Tarsus belvárosában több római kori rom is található. Ez itt az Atatürk út és a 2704. sz. utca sarkához közeli romterület. Az egészben a ma is jó állapotú kövezett útszakasz az érdekes. Hasonló rész van még a várostól északra és a közeli Sağlıkli falu mellett, a mi nem más, mint a Taurosz hegységen átvezető út, a Kilikiai Kapu egy része. Ezeken a rómaiak által épített utakon indult Szent Pál kisázsiai missziós útjaira. Még az is lehet, hogy ezek a kövek őrzik léptei nyomát.

← Tarsus belvárosában, az Eski Cami (korábban Szent Pál templom) közelében lehet megtekinteni egy jókora római fürdő romjait. A romok egy része a nyílt utcán áll...

→ ...másik része drótkerítéssel van elzárva a látogatók elől.

← A közelben egy most is működő közfürdő található.

← Ha csak tehetjük, mindig a történelmi óváros területén szállunk meg. Így kerültünk ebbe a kis szállodába, vagy inkább panzióba Tarsusban, ahol egyszerű körülmények között töltöttünk el néhány napot. A falon levő nyomat népszerű lehet Törökországban, sok helyen láttuk. A Szőnyegvásár című képet Jean-Léon Gérôme (1824-1904) klasszikus ízlésű francia művész festette az 1850-es években tett közel-keleti utazásai nyomán.

↓ Az Osmanli Marco Pasha hotel esti fényben...

← Tartozik hozzá egy hangulatos reggeliző kert is

→ Tarsus főutcáján, az Adana bulváron áll ez a modern kori szobor. A marcona hadfi nem más, mint Kutalmışoğlu Süleyman Şah, aki a szeldsuk törökök Anatóliában megalakult államának jelentős uralkodója volt. A manzikerti csatában a bizánciakat legyőző Alp Arszlan nagyszeldsuk vezér utódként 1073-tól uralkodott Anatólia egyes részein. Bonyolult történelmi viszonyok között harcolt és egyezkedett Bizánc, a közép-ázsiai-iráni Nagyszeldsuk anyaállam, az örmények és az arabok uralkodóival egészen 1086-ban bekövetkezett haláláig. Süleyman Şah 1082-ben foglalta el Tarsust, majd egy évvel később egész Kilikiát, amelyet további függetlenedési terveihez bázisként használt.

fényképezni. Ezen a képen az az óvárosi tradicionális házcsoport látható, amelyet a városi önkormányzat, mintegy mementóként éppen helyreállított.

→ Az hotelből esténként gyalog sétáltunk ki a Şelales zuhatagainál levő éttermekhez. Ez a terület a régi városszészhez tartozik, errefelé még sok régi stílusú török ház áll. Bár ezek állapota siralmas, valami vonzó mégis van keleti hangulatukban.

← Külvárosi szolgáltatóház az Ali Menteşođlu úton

→ Egy utcára nyíló bádogosműhely. A mester kint cigizik.

→ Régi házak a 3002-es számú utcában. Tarsusban egy sor számozott utca van. Nem is említettem, de Törökországban mindenfelé sok a gyerek, nem ritkaság a családonkénti 4-5 poronty. Ahol lehet kint szaladgálnak az utcán, mint ezek a gyerkőcök is.

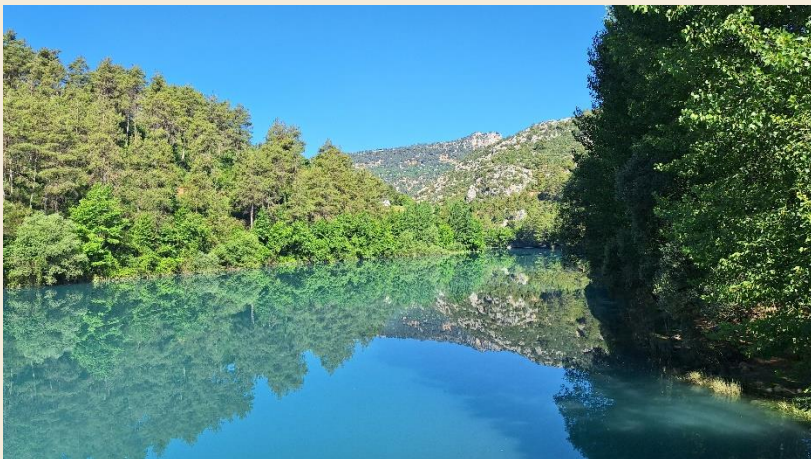
← A háttérben álló jellegtelen modern épületek alkotják a város nagy részét. Az előtérben levő szobor viszont egy érdekes mesealakot, Sahmaran kígyókirályt ábrázolja. A vándormotívumokat is tartalmazó monda az ifjú Cansab és Sahmaran kígyókirály történetét elregélve arra ad magyarázatot, hogy az addig barátságos kígyók miként váltak az emberek halálos ellenségeivé. Cansab árulása következtében fogták el Tarsus fürdőjének kútjában az ifjúval korábban csak jót tevő kígyókirályt, majd megölték és három darabra vágták. Cansab viszont nagyvezíri méltóságot kapott árulásáért. A meseköltő ismerhette az embereket

→ A reggeliző sarok az Osmanli Marco Pashában

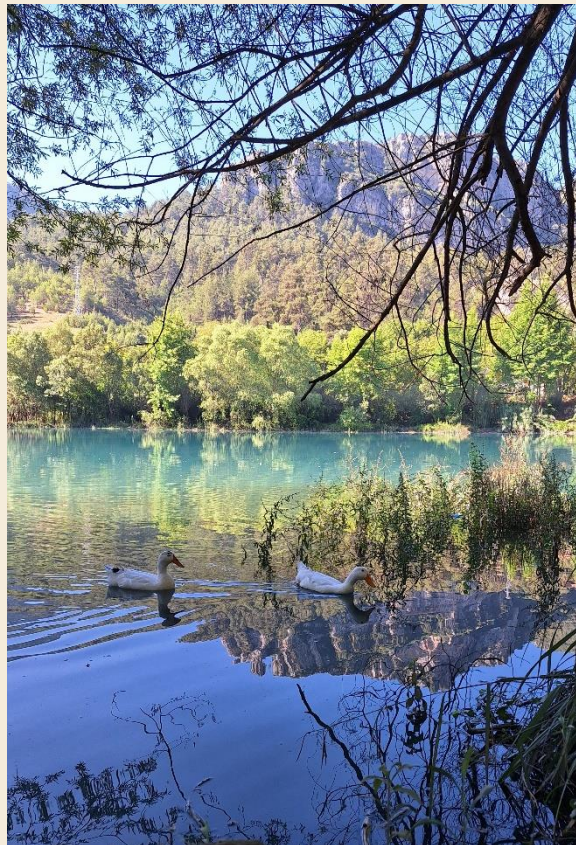
← Szobánk ablakából ezt a lakatlan házat láttuk

← A Kadincik Balaj Gölü

→ Errefelé ilyen rövidnyakú hattyúk úszkálnak

↓ Ez már a Nemzeti Park, messze távolban a Torosz-hegy gerince. Fakilar után északnak fordultunk és leereszkedtünk a Berdan völgyébe.

← Juj, de hideg! A Berdan itt még csak egy köves medrében rohanó folyócska

← A Berdan melletti pihenőhelyen Aleppóból elmenekült szíriaiak csoportjával találkoztunk. Ezek az egyszerű emberek, követte a keleti vendéglátás kötelező hagyományait, azonnal kávéval, hűtött vízzel kínáltak és marasztaltak, mondván nemsokára készen lesz az ebéd.

→ Innen visszafordultunk és a Fakilarhoz közeli Atdağ Lokantası nevű útmenti vendéglőbe tértünk be ebédelni. Jól főznek, ajánlom mindenkinek, aki arra vetődik.

← Kilátás dél felé az Atdağ Lokantasi vendéglő teraszáról. Érdeemes hosszabb túrákat szervezni erre a vidékre. Az éghajlat itt még nyáron is kellemes és sok túracélpont várja a kirándulókat. Hegycsúcsok, tavak, szurdokok, patakok és vízesések mindenfelé.

→ Csak néhány érdekességet meglátogatni érkezünk Adanába, amely mindössze 50 km-re fekszik Tarsustól. A történelem során hosszú ideig Tarsus volt Kilikia legfontosabb városa, azonban idővel fordult a kocka. Ma Adana fontos regionális központ 1,8 millió lakossal. Sok látnivalója közül mi csak a Taş Köprü hidat, két régi mecsetet, a vasútállomást és a híres Adana Régészeti Múzeumot jöttünk ide megnézni. Kezdjük a Taş Köprüvel.

← A Torosz (Taurus)-hegység vizeit Adanán keresztül a Földközi-tengerbe vezető Seyhan folyó vízhozama igen változó. Nyáron alig csordogál, olvadáskor viszont rohanó áradat. A nagyvíz idejére méretezett sokívű kőhidat állítólag Hadrianus császár építette a 2. században, de egyesek még korábbra datálják építését.

→ Érdekessége a hídnak, hogy ez a világ legrégebbi olyan kőhídja, ami még ma is használatban van. Egészen 2007-ig közúti forgalom haladt át a Taş Köprün, 2008-ban ismét felújították, azóta csak a gyalogos forgalom engedélyezett. A híd környékén teázók, éttermek várják a látogatókat.

← Az Adana belvárosától délre álló kőhidat többször javították. Először Justinianus bizánci császár újjátotta fel a 6. században. A Taş Köprüt az Ezeregyéjszaka meséiből jól ismert Hárún ar-Rasíd abbaszida kalifa fia, Al-Mamún is megújította a 9. században. Al-Mamún egyébként a közeli Tarsusban halt meg, sírja az ottani Nagymecsetben van.

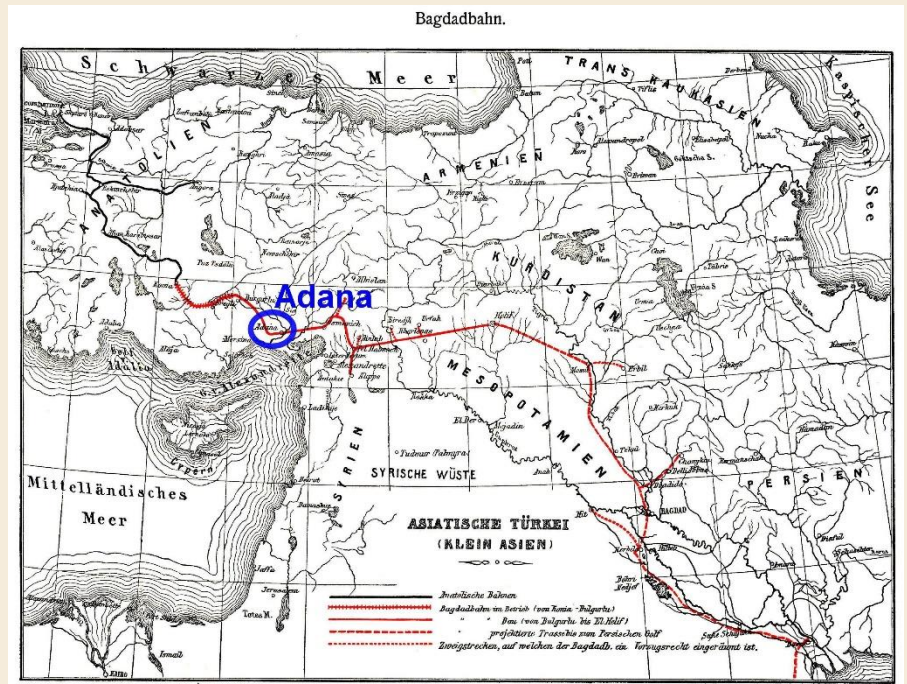
→ A Seyhan folyó nyáron éppen csak csörgedez a széles meder közepén, de a balra látható színes vízibiciklik jelzik a lakosok optimizmusát a tavaszi magas vízállást illetően. A távolban a Sabancı Merkez mecset 1998-ban befejezett hatalmas épülete áll, ritkaságszámba menő hat minaretjével. (Mi inkább a régebbi dzsámikat szeretjük)

← A hídtól Adana vasútállomásához autóztunk, amit mindenképpen meg akartunk nézni. Ez a vasútállomás ugyanis egyike azon kevésnek, amelyek a híres Bagdad vasút részeként épültek és még ma is állnak. A feltörekvő német Második Birodalom és az elszegényedő Oszmán Birodalom 1899-ben szerződött a Konya és az akkor még oszmán uralom alatt álló Bagdad közötti vasúti szakasz megépítésére. Az ügylet kölcsönösen előnyösnek tűnt. A németek gazdasági befolyásukat kívánták erősíteni Közel-Keleten az angolok és a franciák rovására, az oszmánok pedig a peremvidékek katonai féken tartásához láttak jó lehetőséget a vasútban.

→ Az Oszmán Birodalom korábbi adósságai miatt a franciák pénzügyi gyámsága alatt vegetált, így szóba sem jöhetett a finanszírozásban való részvételük. Az egész hatalmas projekt kivitelezése a Deutsche Bank pénzügyi szervezésében indult meg. Az első világháború, amelyben az Oszmán Birodalom a központi hatalmak oldalán harcolt, lelassította az építkezést. A háború végére csak a Torosz-hegység vasúti alagútjai és a térképen folytonos piros vonallal jelzett szakasz valósult meg. A teljes befejezés a háború után jelentősen megváltozott politikai viszonyok között, csak az 1930-as években fejeződött be.

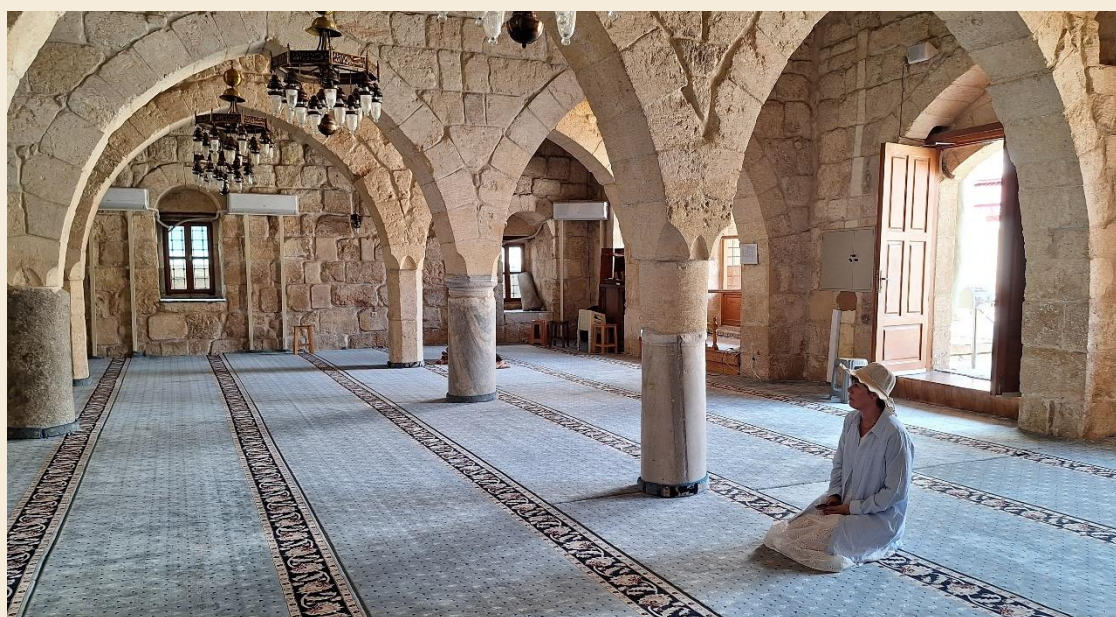
← Adana szépen felújított vasútállomása eredetileg 1913-ra készült el és még ma is szolgálatban van.

→ Csak az előcsarnokot lehetett fényképezni, beljebb, különösen a peronokon, már futottak utánunk a biztonságiak, hogy a terrorveszély miatt ott tilos a fotózás.

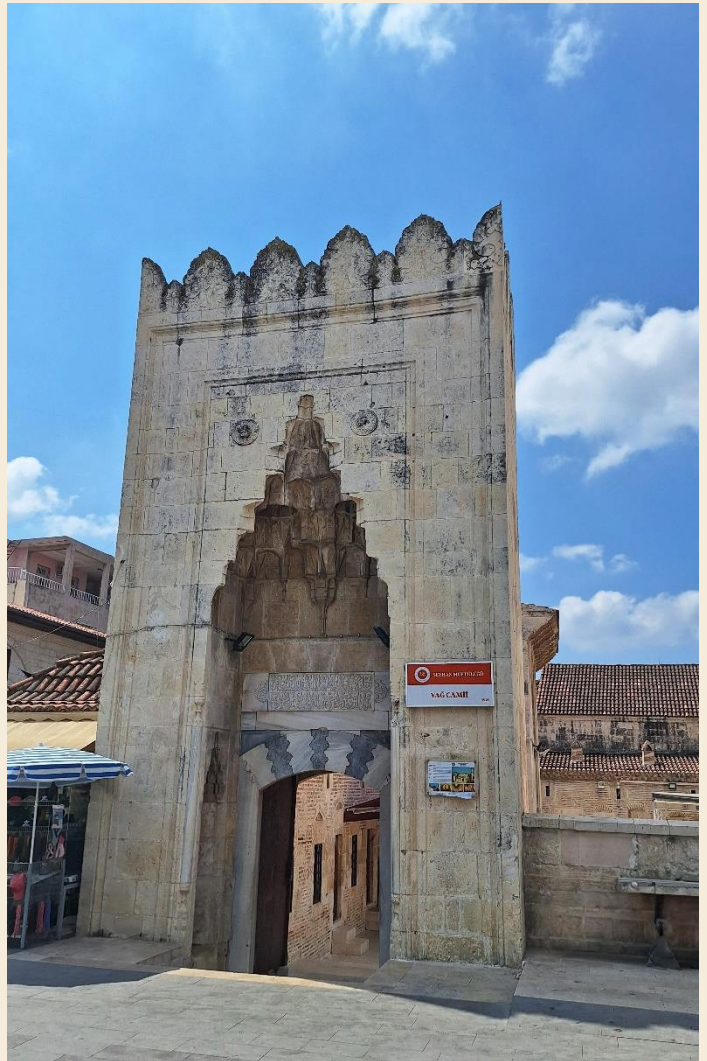
← A Bagdad vasút Adana állomása mellett ezt az 1929-ben készült Nohab gőzmozdonyt állították ki. A 38 tonnás gép 1984-ig szolgálta a forgalmat.

→ Adanában két mecsetet látogattunk meg. Először a Yağ Cami-ba tértünk be, aminek archaikus belső tere azonnal megragadott. A templomot eredetileg az arabok elleni védelmi harc fejében a Bizánctól Kilikiában nagy területekhez jutó, az Örmény-magasföldről oda

települt örmények építették Szent Jakab (Surp Hagop) tiszteletére 1250 körül. A Kilikiai Örmény Királyság 1199-ben szerveződött állammá és viszontagságos létét 1375-ben fejezte be az akkoriban a mai Szíria területét is uraló egyiptomi muszlim mamlúkok támadása következtében.

→ A Kilikiai Örmény Királyság bukása után a győztes muszlimok 1380 körül mecsetté alakították a Surp Hagop templomot, de a külliye (vallási komplexum) kialakítása, vagyis a templom kibővítése és kiegészítése a szokásos muszlim létesítményekkel (leveskonyha, medresze, kórház stb.) csak 1501 után történt Ramazanoğlu Halil Bey parancsára, ezért van ez az évszám kiírva a főkapura

A Yağ Camii udvarára lépve szemben találjuk magunkat az eredeti Szent Jakab templommal és a jóval később mellé épített minarettel. Bal oldalt a vallási iskola (medresze) 1558-ban emelt épülete áll, mellette a diákok celláival. Az egykori külliye többi épülete már nincsen meg. A mecset török neve

az eredeti örmény templom nevének torzulásával alakult ki: Jakab→örményül Hagop→törökös torzulással Yağup→rövidülve Yağ, ami törökül olajat jelent. Szóval: Olajmecset.

↓ Az Olajmecset udvari narthexe. A mecsetet utoljára a Vakiflar Genel Mudurlugu vallási alapítvány restauráltatta 2005-ben. A vakuf (vagy waqf)

egy muszlim vallási alapítvány, ami az Oszmán Birodalomban is elterjedt volt. Az ilyen alapítványok főként vallási oktatással, jótékonyági és állatvédelmi tevékenységgel foglalkoztak, aminek gazdasági alapját a részükre juttatott földbirtokok és más adományok biztosították. Ezeket az adományokat olyan szilárd iszlám törvények biztosították, hogy még az oszmán állam sem férhetett hozzájuk.

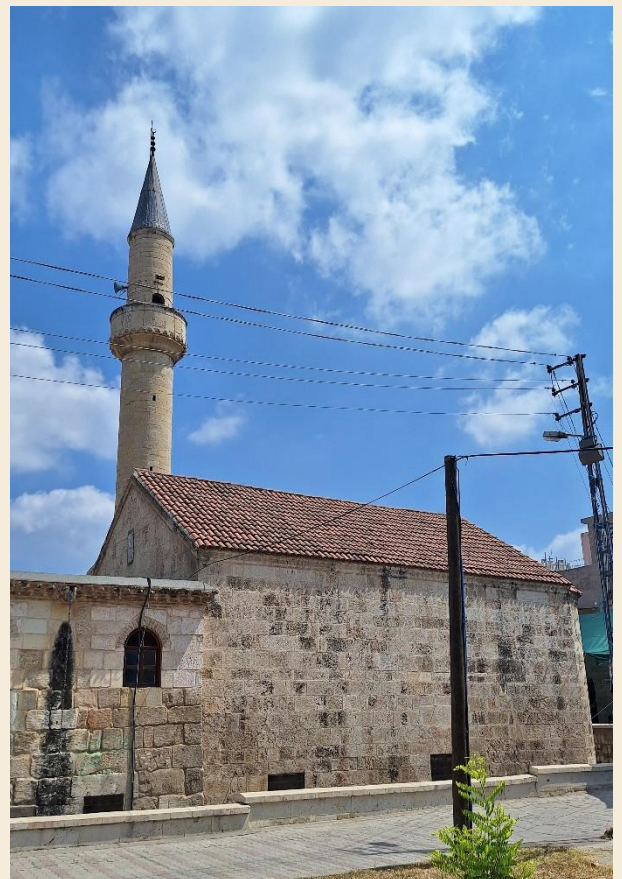
← Az egykori örmény templom átalakított hajója a helyreállítás után. A wakuf alapítványok történetéhez még az is hozzá tartozik, hogy idővel a modernizálás gátjaivá váltak. Tanítási tevékenységük visszaszorult a Korán oktatására, hatalmas földbirtokaik pedig akadályozták a gazdaság megújítását. Gázi Musztafa Kemál (Atatürk) nem is tétovázolt sokat, a szekularizáció jegyében betiltotta tevékenységüket a dervisrendekkel egyetemben 1925-ben. A wakufok csak az 1980-as évek végén kezdtek

újjáéledni. Mára viszont csodálatosan megerősödtek, ismét jelentős anyagi javakhoz jutottak, így tudnak részt venni a jótékonykodás mellett a mecsetépítésekben.

← Az egykori örmény szentély a Yağ Cami-ban.

→ A Yağ Cami déli oldala az örmény építésű részszel.

← Ez is Törökország. Az adanai Yağ Cami-ból átsétáltunk a Nagymecsethez (Ulu Cami), közben készült ez a kép egy mellékutcában. A termékeny Kilikiai síkságot (neve törökül Çukurova) ma szinte kizárólag törökök lakják. Közöttük gyakori tevékenység a galambok védelme és gondozása. Ez az ablakból kitekintő ember is ezt teszi, abból tákolt össze galambdúcot, amit a környéken talált.

← Az 1515-től épített adanai Ulu Cami (Nagymecset) pompás épületcsoportja magán hordozza a szeldzsuk, a mamlúk és az oszmán építészet jellegzetességeit. A századok során mindhárom muszlim kultúrkör hozzájárult a magáét a mecsethez.

→ Az Ulu Cami két díszes kapuja közül ez a keleti. A mecset megsérült az 1998-as földrengésben, majd ezt is a Vakıflar Genel Müdürlüğü alapítvány restaurálta 1998 és 2004 között. A mecset melletti épületcsoport (külliyesi) építése valamivel korábban kezdődött, mint a dzsámie. A Ramazanoğlu helyi uralkodócsalád 1493-ban megkezdte a család kastélyához tartozó női és férfi lakrészek, sírboltok építését. A mecsettel összekapcsolt épületcsoport a 18. század végére alakult ki, ideértve a ma is álló medreszét is.

← A minaret a mecset belső udvara felől.

→ A mecset épületébe nem csak a főbejárat felől, hanem az imaterem oldalsó ajtajain át is lehet lépni.

← Az Ulu Cami izniki csempével díszített mihrábja az oszmán időköt idézi.

↓ Az Ulu Cami keskeny imaterme.

↑ A nők terme a mecset keleti oldalán. Általában nők és férfiak is látogathatják a mecset minden részét, de az istentiszteletek alkalmával a két nem elkülönülten imádkozik. Ilyen időszakban a turistákat sem látják szívesen és a nők sem mehetnek át a férfiak részére fenntartott imaterembe.

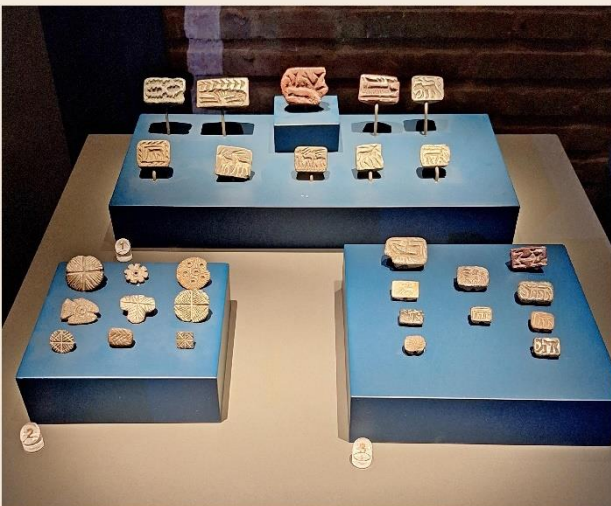
→ A mecsetet díszítő izniki csempék közelebbről.

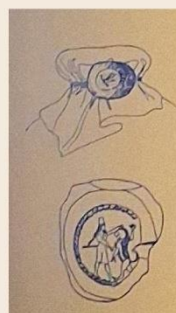

← Adana Régészeti Múzeuma az egyik legrégebben működő múzeum Törökországban. Röviddel a köztársaság kikiáltása után alapították, 1924-ben. A környék régészeti emlékeit összegyűjtő múzeum először a Kafer pasa mecset medreszében kapott helyet, majd 1950-ben új helyre költözött a gyűjtemény. Újabb kitérő után, egy korábbi textilgyár átépítésével került az Adana Arkeoloji Müzesi mai helyére 2017-ben. A fénykép a múzeummal alakított egykori gyárépület gondozott kertjében készült.

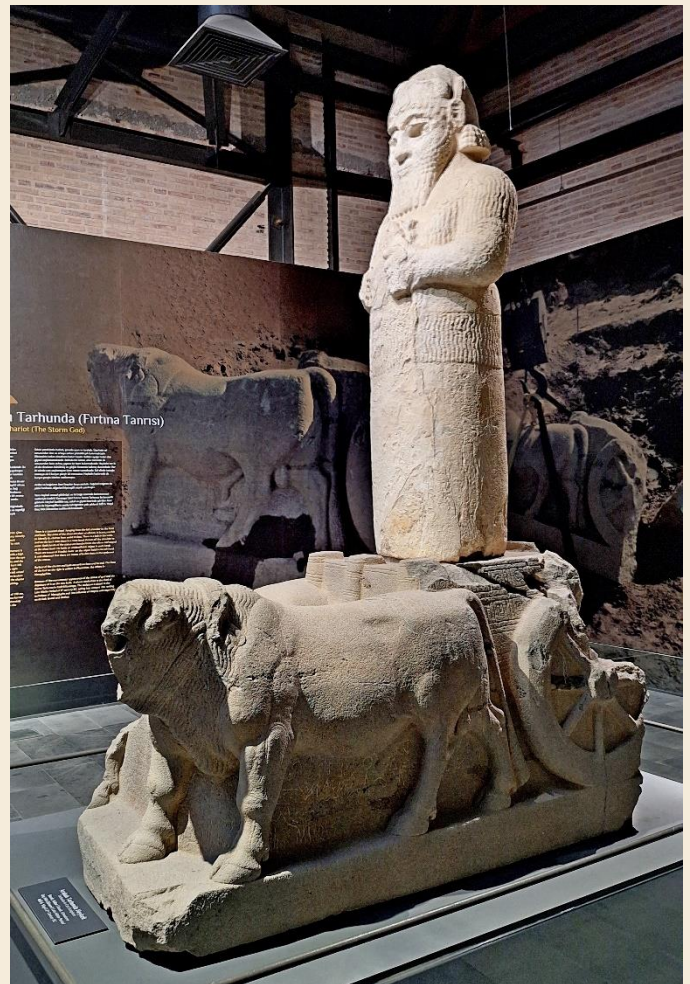
→ Az Adana Arkeoloji Müzesi kiállításainak helyszínrajza. Az egykori üzem egyik részét kisebb terekre osztva tudták elhelyezni az egyes korszakokhoz köthető gyűjteményt, a nagyobb üzemcsarnokban emelt járdák kiépítésével teremtettek lehetőséget a mozaikgyűjtemény bemutatására. Az előcsarnokban elhelyezett tábló tanúsága szerint az adanaiak büszkén emlékeznek Kemal Atatürk nyilatkozatára, amely szerint a modern Török Köztársaság megalakulásához vezető függetlenségi háború (1919-1923) gondolata Adanában ötlött fel benne először.

← Néhány érdekesség az Adana Arkeoloji Müzesi gyűjteményéből. Először nézzük a Szíriában, Anatóliában és Észak-Mezopotámiában elterjedt kereskedelmi pecsétet. Ezeket a főként agyagból készült csomagolás zárat a Kr. e. 7. évezredtől használták a becsomagolt áru sértetlenségének bizonyítására, egyszersmind a csomagküldő személyének igazolására. Hasonló módon csomagolták és pecsételték a távolsági kereskedelem árucikkeit, akár korsóba, zsákba, kosárba, vagy ládába helyezték el azokat.

→ A múzeum egyik jelentős kincse ez a szobor a Újhettita királyságok korából, a Kr. e. 8. századból. A bazaltból és mészkőből faragott szoborcsoport Tarhunda viharistent ábrázolja egy bikák vontatta kocsin állva. Az istenalak hajviselete és szakála asszír hatást mutat. A bikákon és a kocsin is kétnyelvű, föníciai és (hettita) hieroglifa írás olvasható (annak, aki tudja). A hosszú feliratok fordítását inkább kihagyom most.

← Ismeretlen férfit ábrázoló bazaltszobor a késői hettita korszakból

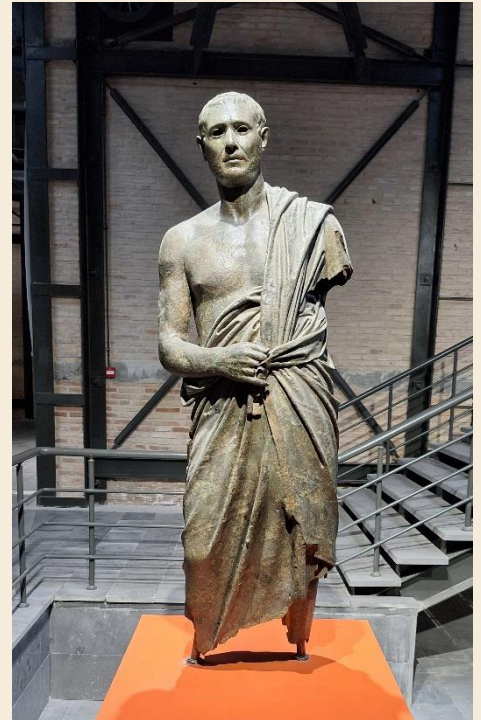
↘ Középen egy házaspár sírköve a késői hettita korból, kb. a Kr. e. 875-800 körüli időkből. A férfi szőlőfürtöt tart a kezében, ami talán borkereskedői foglalkozására utalt. A bal oldali sztélé hasonló korban készülhetett, egy fonással foglalkozó asszonyt ábrázol, aki előtt egy kisebb férfialak áll írotáblával és az íráshoz használt náddal. A jobb oldali dombormű is ugyanebben a korban készült, egy felemelt fejszéivel támadásra, vagy vadászatra készülő alak álló figurájával.

← Két szép feketealakos kerámia edény a Kr. e. 5. századból. A bal oldali lekythost étkezési olaj tárolására használták, ennek karcsú nyaka sajnos hiányzik. A jobb oldalon a kylix nevű ivóedényt láthatjuk.

→ Ezt a római kori (Kr. u. 1. sz.) bronzszobrot Adanától délre, a tengerparti Karataş-ban találták meg.

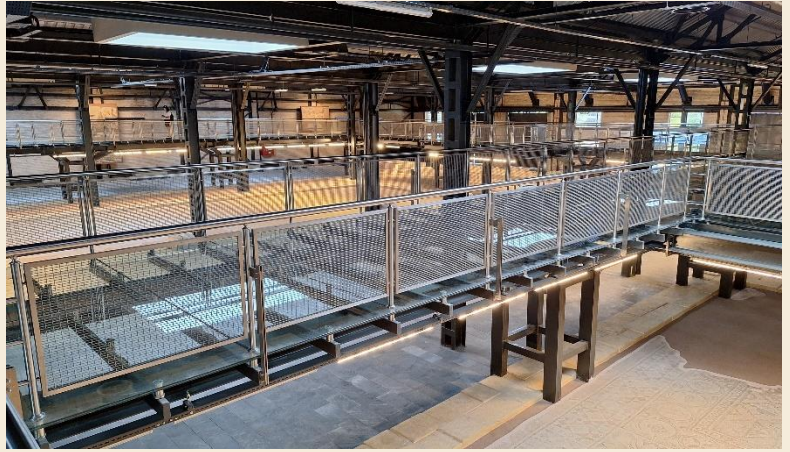
↓ Az Adana Arkeoloji Müzesi ismert büszkeségét, az Akhilleusz szarkofágot Kr.u. 170-190 között faragták. A hosszanti oldalon balra maga Akhilleusz látható, amint a legyőzött Hektór holttestét vonszolja kocsija után. Ugyanitt jobbra a trójai Priamosz király térdel könyörögve az elforduló Akhilleusz előtt, hogy adja ki neki fia, Hektór holttestét.

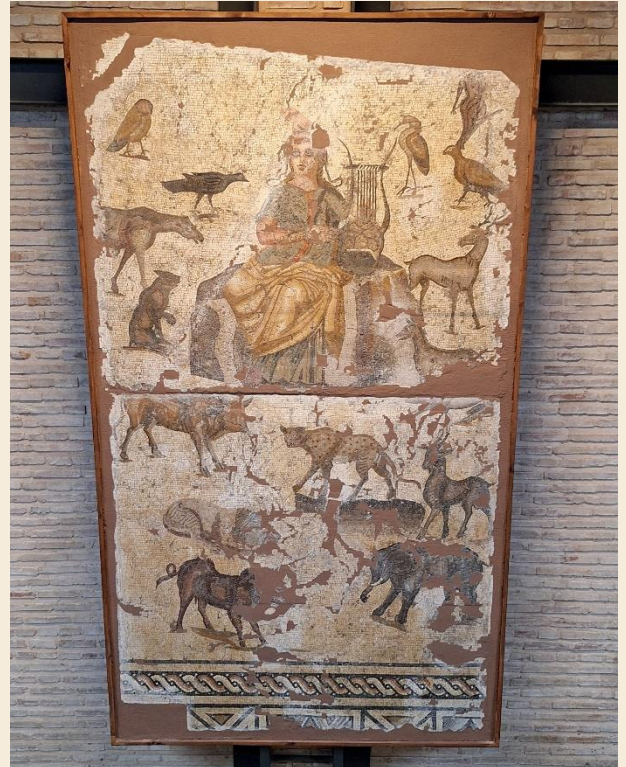
→ Az Akhilleusz szarkofág egyik rövid oldalára a halott Patrokloszt gyászoló görög hőst faragta ki a művész.

→ A mozaikokat bemutató csarnok átnézeti képe Adanában.

↓ Külön szekcióban mutatják be az oszmán emlékeket. Ezek a kerámiák és mázas lapok a 19-20. században készültek.

→ Ez az Orfeuszt ábrázoló mozaik az adanai Central Bank építéskor került elő 1964-ben. A sziklán ülő dalnok teknősbéka páncéljából készült lantja játékaival bűvöli el a köré gyűlt vadállatokat.

← És a kis válogatás utolsó darabja, az Adana Yumurtalik kerületében, egy római villából előkerült különösen szép mitológiai jelenet. Két szárnyas Erósz horgászik a tengerben, mindketten egy-egy hippokamos nevű félig ló, félig hal alakú mitológiai állat hátán ülnek, körülöttük különféle tengeri állatok úszkálnak.